Can. 95. 5.

अञ्जनाभ (añjanābha) *m.* **1** name of a mountain चित्रकूटोऽञ्जनाभश्च पर्वतो गन्धमादनः MahāBhā. xiii. 151. 27; **2** a kind of lentils मुद्गाः ··· अञ्जनाभाश्च सप्तैते अन्तर्भेदा उदाहृताः PāraS. 18. 139; **3** name of a deity presiding over Pālikā vessels etc. यजेत् ··· पालिकाद्यधिदेवताः । अञ्जनाभं परं चैव पद्मनाभं ध्रुवं तथा PāraS. 16. 159; **4 A** epithet of Viṣṇu (dark like collyrium) अञ्जनाभ हृषीकेश मायामय नमोऽस्तु ते NaraP. 11. 46; अञ्जनाभो विष्णुः VīraMi. (Lakṣaṇa.) 41. 4; **4 B** epithet of Rāhu [nt.]

अञ्जनाभक (añjanābha-ka) *n.* a kind of poison (from an inanimate material) मुस्तकं पौष्करम् ··· लाङ्गलक्यञ्जनाभकम् । ··· एवमादीनि चान्यानि मूलजानि स्थिराणि च CaraS. vi. 23. 12 (1941 Ed.)

अञ्जनाभाग्य (añjanā-bhāgya) *n.* good-fortune of Añjanā (i. e. Hanumat) संजीवनमाशासे मञ्जुलमहिमानमञ्जनाभाग्यम् HanuPañ. 2.

अञ्जनाभाम्बर (añjanābhāmbara) *adj.* wearing a collyrium-coloured garment समं सीरिणा । अञ्जनाभाम्बरेण ··· पातु वश्चक्रपाणिः ChandoMañ. 2 375.

अञ्जनाभास् (añjanābhās) *adj.* resembling collyrium in colour तमालनीलोत्पलाञ्जनाभासः ।···घनाः प्रभूतजलाः BṛSaṁ. 21. 23.

अञ्जनाभ्यञ्जन (añjanābhyañjana) *m. n.* name of a fortynine-night sacrifice cf. **आञ्जनाभ्यञ्जन**; अस्ति अञ्जनाभ्यञ्जनो नामैकोनपञ्चाशद्रात्रः S'ābaBh. 1919. 1 (*on* x. 4. 10); अस्ति अञ्जनाभ्यञ्जनं नाम सत्रम् S'āstrDī. 702. 8 (*on* x. 4. 6); अस्त्यञ्जनाभ्यञ्जनसंज्ञकः एकोनपञ्चाशद्रात्रः सत्रविशेषः NyāyMāVi. 535. 25 (*on* x. 4. 7); अञ्जनाभ्यञ्जनसत्रे···उक्तम् LaCandr. 695. 31; अञ्जनाभ्यञ्जने सत्रे··· इति श्रुतम् BhāṭṭDī. iii. 280. 9 (*on* x. 4. 7)

अञ्जनाम्बुदसंकाश (añjanāmbuda-saṅkāśa) *adj.* resembling collyrium and rain cloud (in colour) अञ्जनाम्बुदसंकाशाः ··· अञ्जने पर्वते चैव ये वसन्ति प्लवङ्गमाः Rāmā. iv. 36. 5.

अञ्जनाम्भस् (añjanāmbhas) *n.* water (tears ?) mixed with collyrium कालिम्ना समधित मन्युरेव वक्त्रं प्रापाक्ष्णोर्गलदपशब्दमञ्जनाम्भः S'iśuVa. 8. 43.

अञ्जनार्जन (añjanārjana) *n.* acquisition of collyrium मुखसौरभभ्रमदलिप्रभावतो दशनच्छदोऽभजदिवाञ्जनार्जनम् S'rīKaC. 14. 49.

अञ्जनार्ति (añjanārti) *f.* irritation due to the application of collyrium पिहितौ तौ (पुटौ) दृशो रुजि । सुप्तिमूर्च्छातिवर्त्मोष्णधूमवाताञ्जनार्तिषु SaṁgīRa. iv. 154. 7 (7. 444)

अञ्जनार्थ (añjanārtha) *adj.* meant for anointing तस्य ह्यञ्जनार्थेन स्वरुणा प्रयोजनम् S'ābaBh. 1281. 13 (*on* iv. 4. 27); मूलं तु ··· यूपशकलमिवाञ्जनार्थं कपालोपधानार्थमुपादीयते TantrRa. 123. 6; अञ्जनार्थ एव स्वरुः MayūMāli. 402. 3 (*on* iv. 4. 10); 820. 13 (*on* xi. 3. 5)

अञ्जनार्थ (añjanārtha) *m.* [Loc.] for application as medicinal ointment पिष्ट्वाञ्जनार्थे कफजेषु धीमान् वर्तीर्विदध्यान्नयनामयेषु SuśruS. vi. 11. 10; मरिचानि च श्वेतानि अञ्जनार्थे प्रदापयेत् Hastyāyur. 239. 27 (2. 33); [Inst.] for the purpose of anointing स्वरुशब्दश्चाञ्जनार्थेन शकले उपचरित इति गम्यते S'ābaBh. 1227. 6 (*on* iv. 2. 3)

अञ्जनार्थम् (añjanārtham) *adv.* **i** for the purpose of anointing शलाकायन्त्राण्यपि नानाप्रकाराणि···अञ्जनार्थमेकं कलायपरिमण्डलमुभयतो मुकुलाग्रम् SuśruS. i. 7. 14; तत्र यः शकलः प्रथमः परापतेत्तं च स्वरुमञ्जनार्थं करोतीति S'ābaBh. 1227. 17 (*on* iv. 2. 4); **ii** for preparing ointment एतानि समभागानि अञ्जनार्थं प्रदापयेत् Hastyāyur. 239. 29 (2. 33); **iii** for the purpose of revealing (the filial devotion) सद्भावं चिन्तयामास अञ्जनार्थं द्विजोत्तमः PadmP. ii. 1. 19.

अञ्जनार्पित (añjanārpita) *adj.* applied as an eye-ointment उन्मत्ताम्भः सलवणं नस्यालेपाञ्जनार्पितम् । ताम्बूलीसलिलं वापि समस्ताद्विविषं हरेत् IśānS'iPa. i. 40. 59.

अञ्जनावती (añjanā-vatī) *f.* name of the mate of the quarter-elephant called Añjana or Supratika अञ्जनादञ्जना(?नः) साम्नो विजज्ञे चाञ्जनावती VāyuP. ii. 8. 221; BrahmāṇḍP. ii. 7. 343; सप्तभिश्च रथन्तरा(दि)भिः सामभिरभ्रमुकपिला° ··· (अञ्जीन ? अञ्जना)वती° ··· °पिङ्गलेत्यादिभिः सह गजवधूभिरष्टाभिरष्टावुत्पन्नाः पतयो वारणानामैरावतः ··· अञ्जनः AvantiKa. 203. 14; अञ्जना चाञ्जनावती···करिण्यश्च जातास्तस्मात्तु तत्प्रियाः BhaviP. 580B. 8 (iii(4). 17. 53); AmaK. 154; Vaija. 17. 9; Hārāva. 147; S'abdaRa.(Vā.) 314; KośaKaTa. 1. 637; KalpaK. 375. 53; S'abdaRaSaK. 166. 6; **ii** epithet of the river Ganges अन्धतामिस्रहन्त्यन्धुरञ्जना ह्यञ्जनावती SkandP. iv. 29. 39 (comm. अञ्जतील्यञ्जना अविद्या । अञ्जनावती अविद्यावती); **iii** name of the plant *kālāñjana* [Apte]

अञ्जनाविल (añjanāvila) *adj.* **i** sullied with collyrium भ्रमरैः कुसुमानुसारिभिः परिकीर्णा परिवादिनी मुनेः । ददृशे पवनावलेपजं सृजती बाष्पमिवाञ्जनाविलम् RaghuVa. 8. 35; अञ्जनाविलैरश्रुवारिभिर्मलिनितया ··· श्यामलितमास्पदं शिशुपाद्रुमस्य दृष्टवती UdaySuKa. 109. 30; **ii** filled with darkness मयानुरोधेन मया बिलेऽनन्यजनाविले [v. l. बिलेऽस्मिन्नञ्जनाविले] । कालोऽयम् ··· नीयते RāmC. 11. 76.

अञ्जनाश्रु (añjanāśru) *n.* tear(s) mixed with collyrium सौवीरं कञ्चिके देशे उद्योते चाञ्जनाश्रुणि DharK. 2145; पल्लवस्तं व्रजति निगलच्चञ्चरीकाञ्जनाश्रुम् । ···अर्कः करेण । द्रागालिङ्गेदपि कुमुदिनीम् Jīvān. 132. 10.

अञ्जनासङ्ग (añjanāsaṅga) *m.* contact with collyrium भ्रूकोदण्डस्फुरणरहितोऽप्यञ्जनासङ्गहान्या मालिन्यं च स्फुटमपनयन्नूनमच्छिन्नधारैः । ···बाष्पासारैः स्नपयति धरां नेत्रमेघे मृगाक्ष्याः MayūSaṁ. 2. 44.

अञ्जनासंभव (añjanā-sambhava) *m.* Hanumat (born of Añjanā) साप्यञ्जनासंभवसिन्धुवर्जम् ··· । शोषं प्लवङ्गध्वजिनी जगाम धूम्राक्षनाम्नि क्षयधूमकेतौ RāmC. 32. 36.

अञ्जनासुत (añjanā-suta) *m.* Hanumat (son of Añjanā) अयं च पुनरञ्जनासुतसमानीतमहीधरमहौषधिविधिलब्धजीवितानुजसमाश्लेषसुखलब्धमनोरथः ··· दाशरथिः RāmāCam. 6. 82(1); ददाववलम्बं वपुषाञ्जनासुतः । ··· प्लवगानाम् RāmC. 12. 2; 12. 62; 20. 39; 31. 10; 34. 30; 35. 87; अञ्जनासुतम् । आजुहाव विभुरक्षिसंज्ञया Rāgh. 11. 71.

अञ्जनासुतसमक्षम् (añjanāsuta-samakṣam) *adv.* in the presence (before the very eyes) of the son of Añjanā (i. e. Hanumat) अञ्जनासुतसमक्षमिदानीं कः प्रमादिनि विकत्थनवादः RāmC. 16. 50.

अञ्जनासूनु (añjanā-sūnu) *m.* Hanumat (son of Añjanā) दशास्यत्रासितं वीक्ष्य निजं केसरिभिर्बलम् । समीपं चाञ्जनासूनुं कृतान्तमिव दुर्धरम् PadmP.(Ra.) 60. 45; अतस्त्वमञ्जनासूनो ··· ब्रह्म चिन्तयस्व SkandP. iii(1). 45. 55; मतान्यध्याप्य तान्यञ्जनासूनोरप्यथ नाव्यत्रेदमखिलं सम्यक्तमध्यापयत् Bhāv-Pra.(S'ā.) 2. 19(1); सन्देशं भरताय हारयति च द्रागञ्जनासूनुना JānaPa. 7. 2.

अञ्जनिक (añjan-ika) *m.* [*purohitādigaṇa*] a species of lizard (cf. अञ्जनिका) GaṇPā. 144. 18; अञ्जनमस्यास्तीति अञ्जनिकः GaṇRa. 7. 403 (427)

अञ्जनिका (añjan-ikā) *f.* **i** box for collyrium उष्ट्रस्यास्थि भृङ्गराजरसेन भावितं दग्धमञ्जनमुष्ट्रास्थ्यञ्जनिकायां निहितमुष्ट्रास्थिशलाकयैव स्रोतोञ्जनसहितम् ··· चक्षुष्यं वशीकरणं चेत्याचक्षते KāmSū. 366. 22 (7. 1); KandaCū. vii. 1. 39; तदञ्जनम्···सुवर्णरजत° ··· °घटितायामञ्जनिकायां निधापयेत् AṣṭāSaṁ. i. 51. 24 (1. 8); **ii** a kind of lizard हालाहलश्चाञ्जनिका ज्येष्ठा स्याद्गृहगोधिका AbhidhāRaMā. 2. 102; AbhidhāCin. 1298; Vaija. 150. 29; **iii** name of a maiden (daughter of Kāla) नर्वम्यञ्जनिका नाम कालस्य दुहिता विभोः KathāSaSāg. viii. 2. 351; **iv** a kind of medicinal plant नीलपुष्पी चाञ्जनिका नीला चाञ्जनकेशिका । चित्रिका पूतिमाषेति भिषग्भिः परिपठ्यते AbhidhāMañ. 234. 7; **v** a small mouse [S'abdaKaDr.]; **vi** name of the mate of the quarter-elephant Supratika [Apte]

अञ्जनिन् (añjan-in) *adj.* having collyrium (in the eyes) अञ्जनं चटापितम् । अञ्जनी भणति । ···किं मुधा क्लिश्यध्वे PrabaK. 100. 23; अञ्जनी मृगदृशो दृगञ्चलः CaitaCa. 80. 6(3)

अञ्जनिसुत (añjani-suta) *m.* Hanūmat (son of Añjani) हनूमानञ्जनिसुतो वायुपुत्रो महाबलः SkandP. v(3). 83. 30.

अञ्जनी (añjanī) *f.* **i** name of the mother of Hanumat अञ्जना (v. l. अञ्जनी) सुप्रजा येन मातरिश्वा च नैर्ऋत Rāmā. vi. 61. 18; अञ्जन्यामञ्जनापि च S'abdaBhePra.(Ma.) 1. 92; अञ्जनीगर्भसंभूत आञ्जनेयो बभूव सः BṛBrahmaS. iii. 1. 114; **ii** container or box for the eye-salve त्रिरात्रोपोषितः पुष्येण पुरुषघातिनः । काण्डकस्य शलाकामञ्जनीं च कारयेत् ArthS'ā. iii. 230. 1 (14. 3); **iii** name of the queen of king Hemasadana मागधे हेमसदनादञ्जन्यां प्रभविष्यति । विष्णोरंशो धर्मपाता बुधः SkandP. i(2). 40. 255; **iv** name of one of the sixteen *śaktis* belonging to the second *āvaraṇa* of the S'auṇḍavyūha (worshipped during the king's victorious bathing) शौण्डव्यूहं शृणुष्व मे । ... प्रथमावरणं प्रोक्तं द्वितीयावरणं शृणु । ··· अञ्जनी मोहनी माया LiṅgaP. ii. 27. 158; VīraMi. (Rājanīti.) 387. 20; **v** name of a demoness सिंहिकासरसीबीजं रेणुकाबीजमेव च । अञ्जनीबीजकं ख्यातममृतमपरं स्मृतम् । डकारस्य मया देवि ग्रन्थे वै रुद्रयामले UddhāK. 5. 36; **vi** name of the daughter of the sage Gautama तद्गौतमसुतायां तद्वीर्यं शंभोर्महर्षिभिः । कर्णद्वारा तथाञ्जन्यां रामकार्यार्थमाहितम् S'ivaP. iii. 20. 6 (319A. 11); **vii** figure of a woman moulded in clay अञ्जनी लेप्ययोषिति AnekāSaṁ. 3. 347; ViśvaPra. 91. 80; MediK. 89. 27; ViśvaLoK. 190. 30; S'abdaRaSaK. 190. 4; अञ्जनी लेपकामिनी Hārāva. 161; **viii** name of some plant or tree (used as purgative) कालाञ्जनी चाञ्जनी च रेचनी चासिताञ्जनी । नीलाञ्जनी च RājNi.